

O przygotowaniu do obrony kraju

Opracowała
Barbara Badora

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W skrócie

- Doświadczenie ze służby wojskowej bądź przeszkolenia wojskowego deklaruje obecnie nieco więcej niż co czwarty dorosły Polak (26%). Odsetek ten utrzymuje się na zbliżonym poziomie od 2014 roku.
- Trochę ponad jedna czwarta (26%) badanych wyraziła zainteresowanie wzięciem udziału w jakiejś formie przeszkolenia wojskowego.
- Zaledwie 14% dorosłych Polaków zadeklarowało, że kiedykolwiek uczestniczyło w szkoleniach lub ćwiczeniach przygotowujących do udziału w powszechnej samoobronie na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub wojny, tj. z zakresu obrony cywilnej.
- Chęć uczestniczenia w szkoleniach lub ćwiczeniach z zakresu obrony cywilnej wyraziło 34% pytanych – o 5 punktów procentowych więcej niż dwa lata temu.
- Obecnie największa grupa badanych (45%) uważa, że polskie siły zbrojne w dużej części powinny składać się z armii zawodowej, ale należałoby zachować również powszechny obowiązkowy pobór. Niewiele mniej (42%) pytanych popiera pełne uzawodowienie polskiej armii, co wyraża się w stwierdzeniu, że polskie siły zbrojne powinny składać się z armii zawodowej, czyli opartej na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu, a tylko 7% uważa, że polskie siły zbrojne powinny składać się przede wszystkim z armii opartej na powszechnym, obowiązkowym poborze. W porównaniu z majem 2022 roku, kiedy to ostatni raz zadaliśmy to pytanie, o 3 punkty procentowe przybyło zwolenników armii w pełni zawodowej i o tyle samo zmniejszyła się grupa uchylających się od zajęcia stanowiska w tej kwestii.

SPIS TREŚCI

Przeszkolenie wojskowe Polaków.....	1
Zainteresowanie udziałem w przeszkoleniu wojskowym	4
Doświadczenia Polaków z zakresu obrony cywilnej	5
Zainteresowanie udziałem w szkoleniach lub ćwiczeniach przygotowujących do działań wchodzących w zakres obrony cywilnej	6
Armia zawodowa czy pobór – preferencje dotyczące modelu polskich sił zbrojnych.....	8

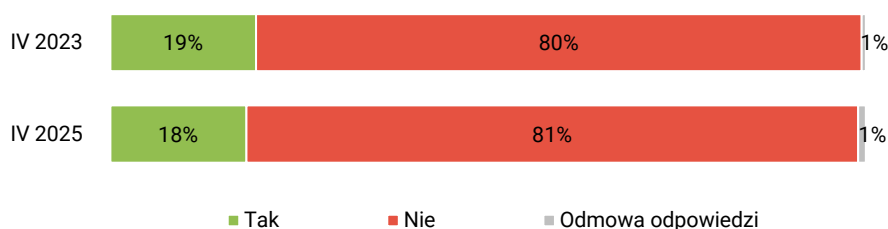
W kwietniowym badaniu¹ zapytaliśmy respondentów o ich doświadczenia dotyczące przeszkolenia wojskowego i obrony cywilnej oraz o zainteresowanie ewentualnymi szkoleniami w tym zakresie. Ponadto interesowały nas opinie o tym, jaki model rekrutacji do sił zbrojnych preferują obecnie Polacy.

PRZESZKOLENIE WOJSKOWE POLAKÓW

Tylko niespełna jedna piąta (18%) dorosłych Polaków deklaruje, że kiedykolwiek odbywała służbę wojskową, a niewiele więcej (21%) uczestniczyło w przeszkoleniu wojskowym. Liczby te są niemal identyczne jak dwa lata temu – przeszkolenie wojskowe deklaruje tyle samo badanych co w kwietniu 2023 roku², a odsetek mających doświadczenie ze służby wojskowej jest obecnie nawet o 1 punkt procentowy niższy.

CBOS

RYS. 1. Czy kiedykolwiek odbywał(a) Pan(i) służbę wojskową?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (420) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

– wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),

– wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,

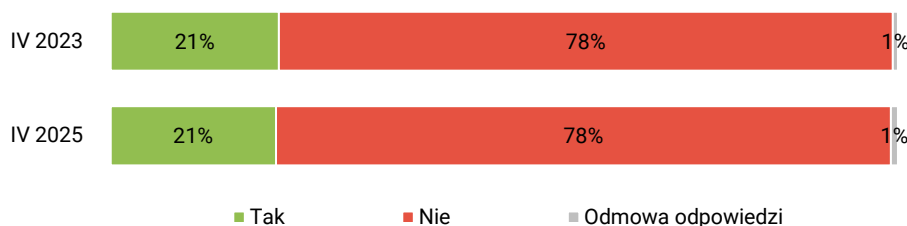
– samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 3 do 13 kwietnia 2025 roku na próbie liczącej 1030 osób (w tym: 65,5% metodą CAPI, 19,9% – CATI i 14,6% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

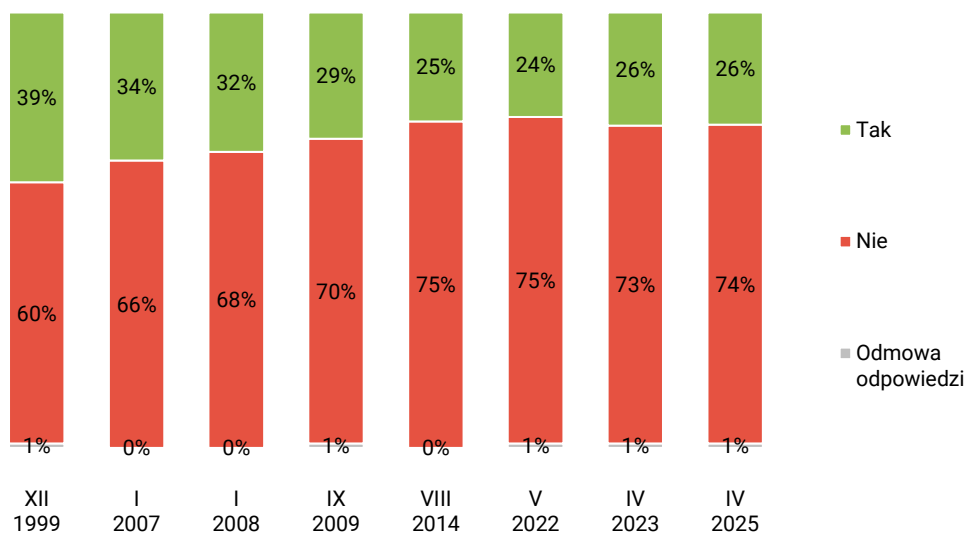
² Zob. komunikat CBOS „Polacy o kwestiach związanych z obronnością”, maj 2023 (oprac. B. Badora).

RYS. 2. Czy kiedykolwiek uczestniczył(a) Pan(i) w przeszkoleniu wojskowym?

Łącznie osoby mające doświadczenie ze służby wojskowej bądź przeszkolenia wojskowego stanowią obecnie 26% ogółu dorosłych Polaków, czyli tyle samo co dwa lata temu. Odsetek ten utrzymuje się na zbliżonym poziomie od 2014 roku. Warto przypomnieć, iż w roku 1999 takie doświadczenia miało blisko dwie piąte (39%) respondentów. Zaniechanie powszechnych powołań do pełnienia zasadniczej służby wojskowej i uzawodowienie armii spowodowało obserwowane w kolejnych badaniach, aż do maja roku 2022, systematyczne zmniejszanie się udziału dorosłych Polaków mających doświadczenie w zakresie służby wojskowej bądź przeszkolenia wojskowego. Zahamowanie trendu spadkowego można wiązać z utworzeniem Wojsk Obrony Terytorialnej.

RYS. 3. Czy kiedykolwiek odbył(a) lub odbywa Pan(i) obecnie przeszkolenie wojskowe, służbę wojskową?

Odsetki nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń

Deklaracje dotyczące doświadczeń w tym zakresie wyraźnie łączą się z płcią i wiekiem badanych. Służbę wojskową odbywało 36% mężczyzn i 1% kobiet (zob. tabelę aneksową 1). W przypadku

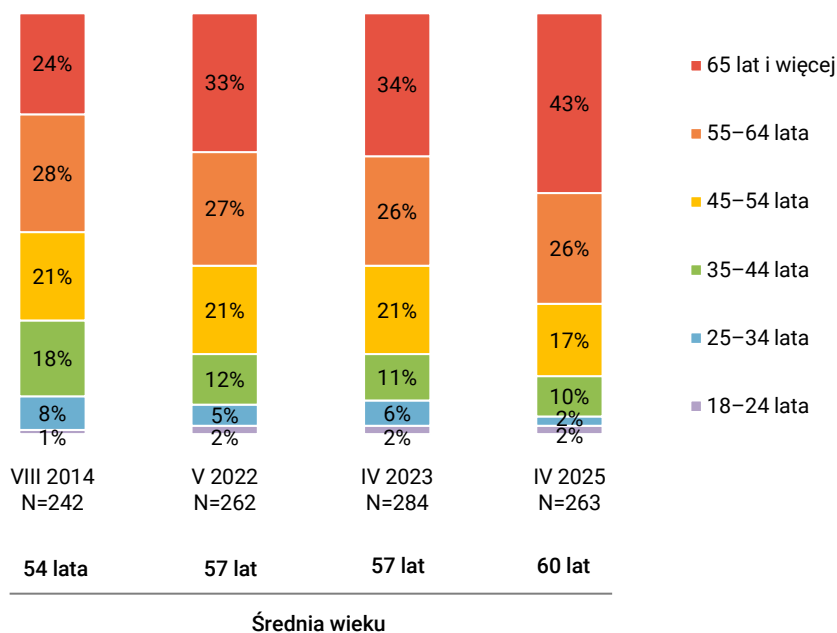
uczestnictwa w przeszkoleniu wojskowym dysproporcje pomiędzy płciami są nieco mniejsze – doświadczenia takie deklaruje 35% mężczyzn i 9% kobiet (zob. tabelę aneksową 2).

Biorąc pod uwagę wiek, można zauważyć, iż na tle młodszych badanych znacznie częściej takimi doświadczeniami mogą pochwalić się osoby z grupy wiekowej 45+, przy czym odbycie służby wojskowej najczęściej deklarują osoby mające od 55 do 64 lat (36% z tej grupy), a w przeszkoleniu wojskowym uczestniczyli najczęściej badani w wieku 65+ (39% z nich).

Związek deklaracji dotyczących odbycia służby wojskowej lub przeszkolenia wojskowego z wiekiem badanych jest wyraźnie widoczny, gdy przeanalizujemy strukturę wieku w grupie osób deklarujących takie doświadczenia. Bezpośrednim efektem odejścia od powszechnych powołań do pełnienia zasadniczej służby wojskowej i uzawodowienia armii jest obserwowane w kolejnych badaniach starzenie się tej grupy. Średnia wieku osób, które deklarują, że odbyły lub odbywają przeszkolenie wojskowe czy służbę wojskową, wynosi obecnie 60 lat (o 3 lata więcej niż w kwietniu 2023 roku i o 6 lat więcej niż w roku 2014). Dla porównania: średnia wieku ogółu badanych wynosi 50 lat, a średnia wieku osób, które nigdy nie odbywały szkolenia wojskowego lub służby wojskowej, to 46 lat.

CBOS

RYS. 4. Struktura wieku osób, które zadeklarowały, że odbyły lub odbywają przeszkolenie wojskowe, służbę wojskową

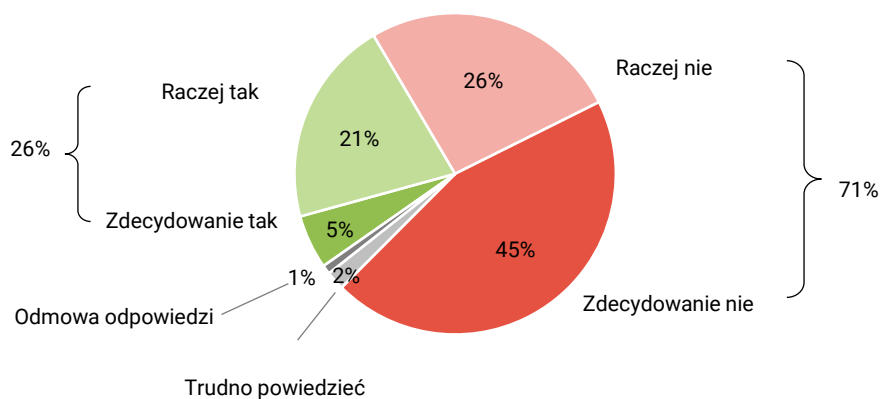
Obecnie ponad dwie trzecie (69%) respondentów, którzy zadeklarowali, że odbywali przeszkolenie wojskowe lub służbę wojskową, to osoby w wieku 55+, przy czym aż 43% jest w wieku 65+, a tylko 4% nie ma jeszcze ukończonych 35 lat (dla porównania w 2014 roku 9% grupy deklarujących, że odbyli lub odbywają przeszkolenie wojskowe czy służbę wojskową, stanowiły osoby poniżej 35 roku życia, a 65 lat ukończyło 24% z nich) – zob. rysunek 4.

ZAINTERESOWANIE UDZIAŁEM W PRZESZKOLENIU WOJSKOWYM

Niezależnie od dotychczasowych doświadczeń wszystkich badanych zapytaliśmy, czy chcieliby wziąć udział w jakiejś formie przeszkolenia wojskowego. Takie zainteresowanie wyraziła nieco ponad jedna czwarta (26%) pytanym, ale tylko co dwudziesty (5%) zrobił to zdecydowanie. Wśród stanowiącej wyraźną większość (71%) grupy niezainteresowanych wzięciem udziału w jakiejś formie przeszkolenia wojskowego przeważają badani zdecydowanie odrzucający taką możliwość (45%). Zainteresowanie wzięciem udziału w przeszkoleniu wojskowym niemal tak samo często wyrażają osoby, które mają już za sobą takie szkolenia, jak i te, które nigdy w nich nie uczestniczyły.

CBOS

RYS. 5. Czy chciał(a)by Pan(i) wziąć udział w jakiejś formie przeszkolenia wojskowego?

Na zainteresowanie udziałem w przeszkoleniu wojskowym znacząco wpływa wiek badanych. Najczęściej taką możliwość odrzucają respondenci najstarsi (87% wśród osób w wieku 65+ i 80% w grupie wiekowej 55–64 lata), a najwięcej zainteresowanych znajdujemy wśród badanych w wieku 35–44 lata (40%) i 45–54 lata (34%). Ponadprzeciętnie często taką chęć wyrażają ponadto ankietowani mający od 18 do 34 lat (30%) – zob. tabelę aneksową 3.

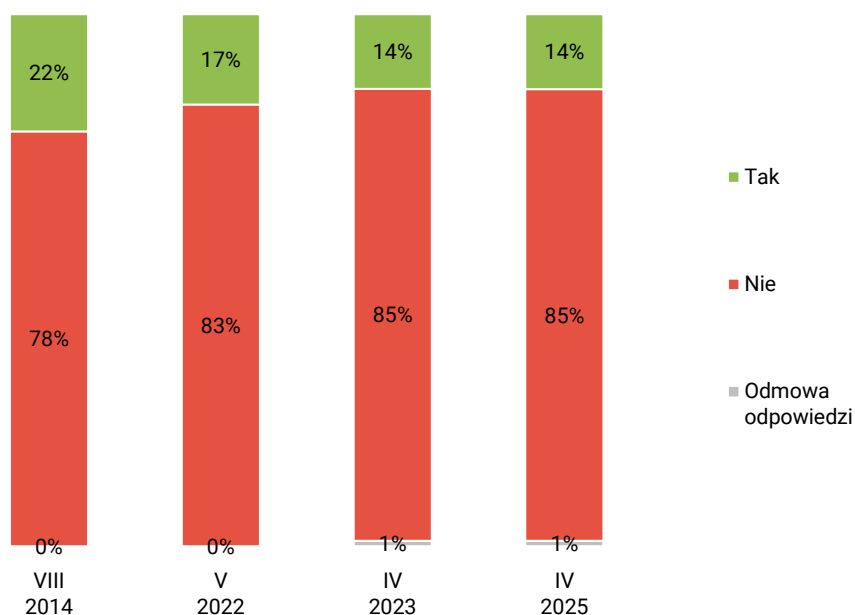
Chęć wzięcia udziału w jakiejś formie przeszkolenia wojskowego znacznie różnicuje też płeć badanych – zainteresowanych jest 32% mężczyzn i 21% kobiet. Ponadto im wyższy poziom wykształcenia, tym większy odsetek deklarujących chęć wzięcia udziału w takim przeszkoleniu (od 14% wśród badanych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym do 34% wśród respondentów z wyższym wykształceniem).

DOŚWIADCZENIA POLAKÓW Z ZAKRESU OBRONY CYWILNEJ

Tak jak we wcześniejszych badaniach zapytaliśmy też respondentów, czy kiedykolwiek brali udział w szkoleniach lub ćwiczeniach przygotowujących do udziału w powszechnej samoobronie na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub wojny. Takie doświadczenia zadeklarowało zaledwie 14% dorosłych Polaków, czyli tyle samo co dwa lata temu, ale o 8 punktów mniej niż w sierpniu 2014 roku.

CBOS

RYS. 6. Czy kiedykolwiek brał(a) Pan(i) udział w szkoleniach lub ćwiczeniach przygotowujących do udziału w powszechnej samoobronie na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub wojny?

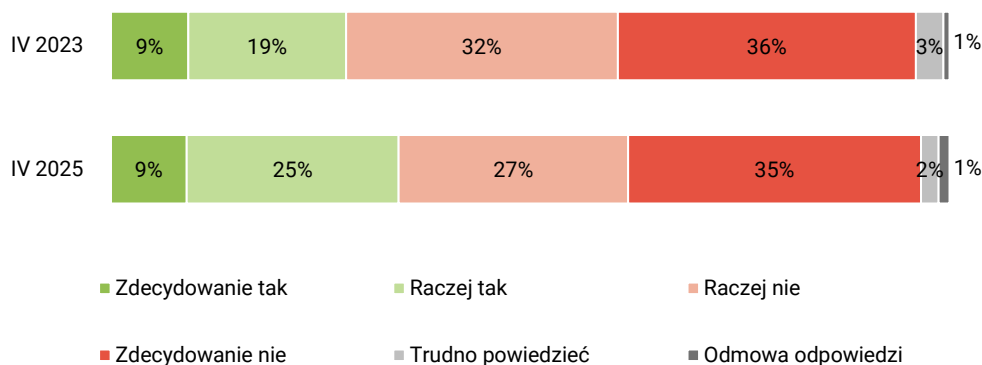
W ćwiczeniach czy innych działaniach przygotowujących ludność cywilną na wypadek powszechnego zagrożenia uczestniczyło znacznie więcej mężczyzn niż kobiet (odpowiednio: 20% wobec 9%). Udział w nich najczęściej deklarują osoby w wieku 65+ (19%). Nieco częściej niż ogół badanych takie deklaracje składają ponadto osoby w wieku 55–64 lata (17%) oraz najmłodsi, czyli mający od 18 do 24 lat (16%). Najrzadziej takie doświadczenia mają respondenci w wieku 35–44 lata (8%), a tylko nieco częściej osoby w wieku 25–34 lata (10%). Warto też dodać, iż w znacznie mniejszym stopniu niż lepiej wykształceni mogą się nimi pochwalić ankietowani z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (3%) – zob. tabelę aneksową 4.

ZAINTERESOWANIE UDZIAŁEM W SZKOLENIACH LUB ĆWICZENIACH PRZYGOTOWUJĄCYCH DO DZIAŁAŃ WCHODZĄCYCH W ZAKRES OBRONY CYWILNEJ

Wszystkich respondentów, niezależnie od ich dotychczasowych doświadczeń w tym względzie, zapytaliśmy, czy chcieliby uczestniczyć w szkoleniach lub ćwiczeniach przygotowujących do udziału w powszechnej samoobronie na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub wojny. Taką chęć zadeklarowało 34% pytanych, czyli o 5 punktów procentowych więcej niż dwa lata temu. Tak jak poprzednio większość badanych (obecnie 62%) odrzuciła możliwość skorzystania z takich szkoleń lub ćwiczeń. Należy jednak podkreślić, iż w porównaniu z kwietniem 2023 roku grupa ta zmniejszyła się o 6 punktów procentowych.

CBOS

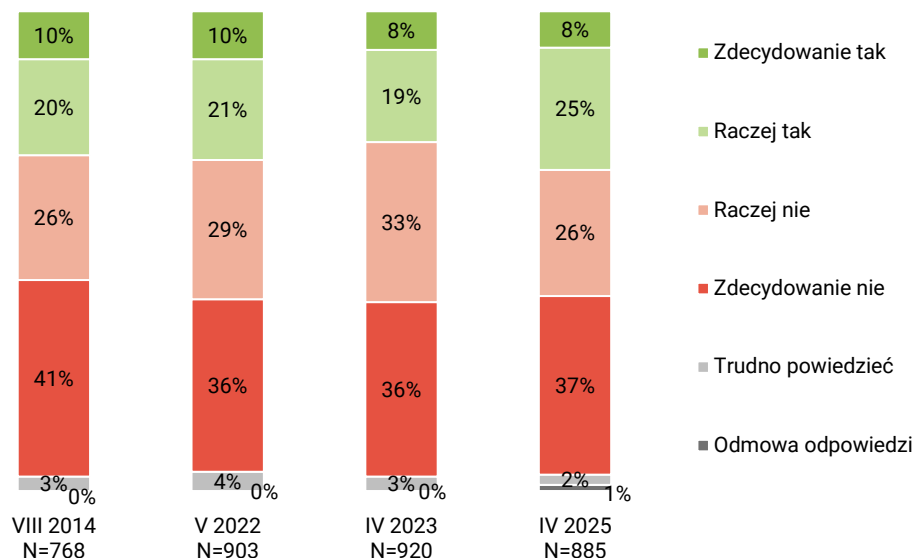
RYS. 7. Czy chciał(a)by Pan(i) wziąć udział w szkoleniach lub ćwiczeniach przygotowujących do udziału w powszechnej samoobronie na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub wojny?

Wśród osób, które dotąd nie brały udziału w takich szkoleniach lub ćwiczeniach, zainteresowanie udziałem w nich jest również większe niż w roku 2023 (w porównaniu z kwietniem 2023 roku wzrost z 27% do 33%) i zbliżone do notowanego w roku 2014 i 2022.

RYS. 8. Czy chciał(a)by Pan(i) wziąć udział w szkoleniach lub ćwiczeniach przygotowujących do udziału w powszechnej samoobronie na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub wojny?

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, ŻE NIGDY NIE BRAŁY UDZIAŁU W TAKIM SZKOLENIU LUB ĆWICZENIACH

Istnieje wyraźny związek między poziomem zainteresowania udziałem w szkoleniach lub ćwiczeniach przygotowujących do udziału w powszechnej samoobronie na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub wojny a wiekiem badanych. Tak jak dwa lata temu osoby poniżej 45 roku życia, ogólnie rzecz biorąc, wykazują zainteresowanie nimi znacznie częściej niż starsi (chęć udziału w nich zadeklarowało aż 47% badanych w wieku 18–44 lata). Wśród starszych wraz z wiekiem to zainteresowanie stopniowo spada (zob. tabelę aneksową 5). Dodatkowo warto zauważyć, iż najbardziej zmotywowani do udziału w takich szkoleniach lub ćwiczeniach są badani z grupy 35–44 lata, co wyraża się w najwyższym odsetku odpowiedzi „zdecydowanie tak” (15% w tej grupie), a najwięcej zdecydowanie odrzucających taką możliwość jest wśród najstarszych ankietowanych (59% wśród osób w wieku 65+).

Zainteresowanie udziałem w tego typu szkoleniach czy ćwiczeniach znacznie częściej deklarują mężczyźni niż kobiety (38% wobec 31%). Ponadto cieszą się one większym zainteresowaniem wśród mieszkańców miast (szczególnie tych największych, w których aż 47% deklaruje, że chciałoby wziąć udział w takich szkoleniach lub ćwiczeniach) niż wsi. Odsetek zainteresowanych nimi rośnie wraz z poziomem wykształcenia (od 15% wśród badanych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym do 49% wśród osób z wykształceniem wyższym). Najczęściej chęć udziału w takich szkoleniach wyrażają respondenci zaliczający się do kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem oraz specjaliści średniego szczebla i technicy (po 57%). Ponadto ponadprzeciętnym poziomem zainteresowania nimi charakteryzują się studenci i pełnoletni uczniowie (53%) oraz pracownicy administracyjno-biurowi (52%).

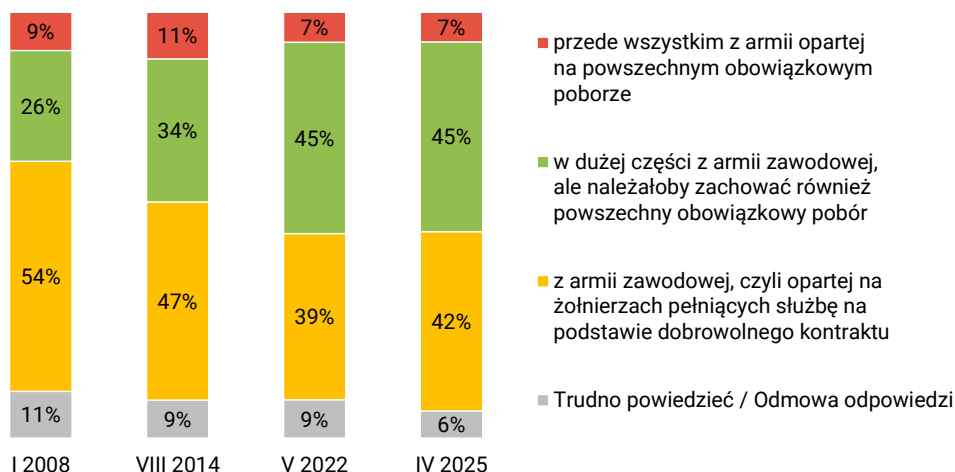
ARMIA ZAWODOWA CZY POBÓR – PREFERENCJE DOTYCZĄCE MODELU POLSKICH SIŁ ZBROJNYCH

Jednym z posunięć mających na celu wzmocnienie wartości bojowej polskiej armii było jej uzawodowienie. Od 11 lutego 2009 roku nie stosowano w Polsce powołań do pełnienia zasadniczej służby wojskowej, czyli obowiązkowych wcieleń do wojska (potocznie nazywanych poborem), a w styczniu 2010 roku zakończył się proces całkowitego uzawodowienia armii. Obowiązująca ustawa o obronie Ojczyzny³ zakłada dobrowolność służby wojskowej w czasie pokoju, a kierowanie osób do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej możliwe jest w sytuacji zagrożenia wojną⁴.

Obecnie największa grupa badanych (45%) uważa, że polskie siły zbrojne w dużej części powinny składać się z armii zawodowej, ale należałoby zachować również powszechny obowiązkowy pobór. Niewiele mniej (42%) pytanych popiera pełne uzawodowienie polskiej armii, co wyraża się w stwierdzeniu, że polskie siły zbrojne powinny składać się z armii zawodowej, czyli opartej na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu, a tylko 7% uważa, że polskie siły zbrojne powinny składać się przede wszystkim z armii opartej na powszechnym, obowiązkowym poborze. W porównaniu z majem 2022 roku⁵, kiedy to ostatni raz zadaliśmy to pytanie, o 3 punkty procentowe przybyło zwolenników armii w pełni zawodowej i o tyle samo zmniejszyła się grupa uchylających się od zajęcia stanowiska w tej kwestii.

CBOS

RYS. 9. Jak Pan(i) myśli, czy polskie siły zbrojne powinny składać się:

³ Ustawa o obronie Ojczyzny z dnia 11 marca 2022 r. (Dz. U. 2022 poz. 655)

⁴ 6 maja 2022 r. w życie weszło rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej w sprawie przeznaczania i kierowania osób do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, z którego wynika, że w sytuacji zagrożenia wojną możliwe jest przeznaczanie osób uznanych za zdolne do tej służby, do jej odbycia.

⁵ Zob. komunikat CBOS „O bezpieczeństwie państwa i kwestiach związanych z obronnością”, czerwiec 2022 (oprac. B. Badora).

Mimo iż aktualne przepisy nie zakładają obowiązkowej służby wojskowej w czasie pokoju, to obecnie w porównaniu ze styczniem roku 2008⁶ akceptacja dla uzupełnienia armii zawodowej żołnierzami pochodzącymi z powszechnego obowiązkowego poboru jest zdecydowanie wyższa, natomiast niezmiennie w całkowitej mniejszości są zwolennicy oparcia sił zbrojnych przede wszystkim na obowiązkowym poborze. Warto przypomnieć, iż w styczniu 2008 roku w skład polskiej armii wchodziło około 150 tys. żołnierzy, w tym jeszcze nieco ponad 60 tys. żołnierzy niezawodowych, i mimo iż zapowiadano sukcesywne zmniejszanie liczby żołnierzy z powszechnego obowiązkowego poboru aż do pełnego uzawodowienia sił zbrojnych, to nie było jeszcze jednoznacznie ustalonego terminu, po którym powszechny obowiązek pełnienia zasadniczej służby wojskowej zostanie zniesiony. W tamtym momencie ponad połowa ankietowanych (54%) wyrażała opinię, że polskie siły zbrojne powinny opierać się tylko na armii zawodowej – żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu, a tylko 26% ogółu badanych opowiadało się za modelem, który był najbliższy istniejącej wtedy sytuacji. Z pierwszym odnotowanym w badaniach wzrostem poparcia dla uzupełnienia zawodowej armii żołnierzami z poboru mieliśmy do czynienia w sierpniu 2014 roku⁷, a z kolejnym w maju 2022 roku. Zapewne wiązać to można z agresją Rosji na Ukrainę i przekonaniem o potrzebie objęcia szkoleniem wojskowym większej liczby Polaków.

Tak jak w poprzednich badaniach⁸ opinie respondentów w kwestii najlepszego modelu rekrutacji polskich żołnierzy wyraźnie różnicuje przede wszystkim poziom wykształcenia, przy czym zauważyć można wyraźny podział respondentów na dwie grupy. Do pierwszej zaliczają się badani z wykształceniem wyższym lub średnim, którzy znacznie częściej niż pozostali są zwolennikami armii w pełni zawodowej, czyli opartej na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu (obecnie odpowiednio: 46% i 45%). Natomiast w drugiej grupie, którą stanowią respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym, podstawowym lub gimnazjalnym, poparcie dla pełnego uzawodowienia polskiej armii jest znacznie niższe (36% wśród badanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym i 34% z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym). Mimo iż generalnie armia oparta wyłącznie na powszechnym poborze ma wyraźnie mniejszościowe poparcie, to częściej niż pozostali takie rozwiązanie popierają osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym oraz zasadniczym zawodowym (po 12%), natomiast wśród badanych z wyższym wykształceniem poparcie dla armii opartej przede wszystkim na powszechnym obowiązkowym poborze jest znikome (2%) – zob. tabelę aneksową 6.

Warto zwrócić też uwagę, że połowa (50%) najmłodszych ankietowanych, czyli należących do grupy wiekowej 18–24 lata, wyraziła pogląd, że polskie siły zbrojne powinny przede wszystkim składać się z armii zawodowej, czyli opartej na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu. Ponadto generalnie wśród badanych poniżej 45 roku życia ten model jest wybierany

⁶ Zob. komunikat CBOS „Polacy o służbie wojskowej”, luty 2008 (oprac. M. Feliksiak).

⁷ Zob. komunikat CBOS „O polskiej armii i przygotowaniu obywateli na wypadek powszechnego zagrożenia”, wrzesień 2014 (oprac. B. Badora).

⁸ Zob. przypis 5.

najczęściej (48% wśród osób w wieku 25–34 lata i 46% w grupie wiekowej 35–44 lata), natomiast starsi respondenci najczęściej uważają, że powinny się one składać w dużej części z armii zawodowej, ale należałoby zachować również powszechny, obowiązkowy pobór. Za takim mieszanym modelem obecnie częściej niż inni opowiadają się respondenci z grupy wiekowej 55–64 lata (52%). Ponadto badani z tej grupy najrzadziej są zwolennikami pełnego uzawodowienia armii (33%), a częściej niż inni popierają budowę polskich sił zbrojnych w oparciu przede wszystkim o obowiązkowy pobór (10%).

Warto dodać, iż choć na poziomie ogólnym w porównaniu z majem 2022 roku⁹ nieco wzrosło poparcie dla pełnego uzawodowienia polskiej armii, to zmiany w poszczególnych grupach społecznych są różnokierunkowe. W szczególności warto zwrócić uwagę na zmiany opinii w grupach wiekowych. Poparcie dla pełnego uzawodowienia polskiej armii najbardziej wzrosło wśród badanych w wieku 25–34 lata i w nieco mniejszym stopniu wśród osób w wieku 35–44 lata, a towarzyszy temu spadek poparcia dla modelu mieszanego. Ponadto zwolenników pełnego uzawodowienia polskiej armii przybyło także wśród badanych w wieku 65+. Wśród ankietowanych mających od 55 do 64 lat wzrosło natomiast poparcie dla modelu mieszanego, czyli armii zawodowej z zachowanym powszechnym obowiązkowym poborem, a spadło dla pełnego uzawodowienia armii.

Tak jak w latach 2014¹⁰ i 2022¹¹, a inaczej niż w roku 2008¹², zwolennikami przynajmniej częściowego obowiązkowego poboru w większym stopniu są badani, którzy kiedyś odbyli lub odbywają obecnie przeszkolenie wojskowe albo służbę wojskową – aktualnie 56% z nich opowiada się za modelem mieszanym, w którym armia zawodowa uzupełniana jest obowiązkowym poborem, a 9% chce armii przede wszystkim opartej na powszechnym, obowiązkowym poborze. Respondenci, którzy nie mają doświadczeń w zakresie szkolenia wojskowego, znacznie częściej niż je posiadający opowiadają się natomiast za pełnym uzawodowieniem polskiej armii (45% wobec 34%), częściej też nie mają wyrobionego zdania na ten temat (8% wobec 1%). Warto jednak dodać, iż niezależnie od osobistych doświadczeń ze szkoleniem wojskowym zwolennicy oparcia polskiej armii przede wszystkim na powszechnym obowiązkowym poborze są obecnie w zdecydowanej mniejszości.

⁹ Zob. przypis 5.

¹⁰ Zob. przypis 7.

¹¹ Zob. przypis 5.

¹² Zob. przypis 6.

TABELA 1

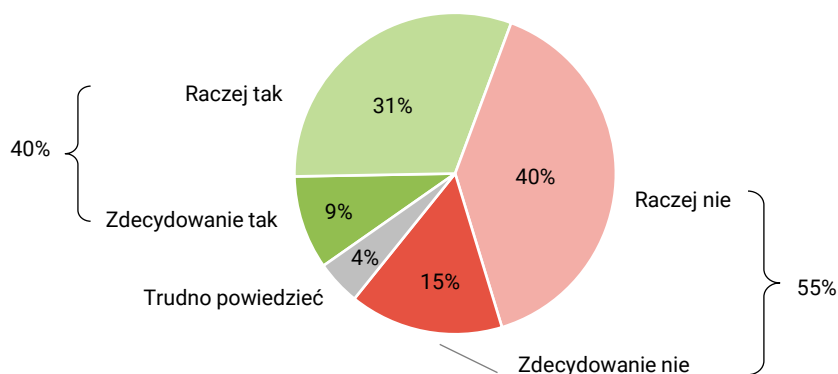
Jak Pan(i) myśli, czy polskie siły zbrojne powinny składać się:	Czy kiedykolwiek odbył(a) lub odbywa Pan(i) obecnie przeszkolenie wojskowe, służbę wojskową?	
	Tak	Nie
	procentowanie w kolumnach	
– przede wszystkim z armii opartej na powszechnym, obowiązkowym poborze	9	6
– w dużej części z armii zawodowej, ale należałoby zachować również powszechny, obowiązkowy pobór	56	41
– z armii zawodowej, czyli opartej na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu	34	45
Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	1	8

Respondentów, którzy są zwolennikami powszechnego obowiązkowego poboru do polskiej armii, zapytaliśmy, czy powinny być nim objęte również kobiety. Większość (55%) zwolenników obowiązkowego poboru jest przeciwna powoływaniu w ten sposób kobiet do służby wojskowej, a za opowiada się 40% zwolenników obowiązkowego poboru, co stanowi 21% ogółu badanych.

CBOS

RYS. 10. Jak Pan(i) myśli, czy powszechnym obowiązkowym poborem powinny być objęte również kobiety?

ODPOWIEDZI BADANYCH, KTÓRZY SĄ ZWOLENNIKAMI POWSZECHNEGO OBOWIĄZKOWEGO POBORU (N=531)

Opinie w tej kwestii najbardziej różnicuje płeć badanych. Zwolennikami objęcia kobiet powszechnym obowiązkowym poborem częściej są popierający istnienie poboru mężczyźni (50%) niż kobiety (31%) – zob. tabelę aneksową 7.

Co ciekawe, za objęciem powszechnym poborem także kobiet znacznie częściej są badani, którzy odbyli lub odbywają służbę wojskową lub przeszkolenie wojskowe (31%) niż respondenci niemający takich doświadczeń (18%).

TABELA 2

Jak Pan(i) myśli, czy powszechnym obowiązkowym poborem powinny być objęte również kobiety?*	Czy kiedykolwiek odbył(a) lub odbywa Pan(i) obecnie przeszkolenie wojskowe, służbę wojskową?	
	Tak	Nie
	procentowanie w kolumnach	
Zdecydowanie tak	9	4
Raczej tak	22	14
Raczej nie	24	19
Zdecydowanie nie	8	8
Zwolennicy uzawodowienia armii	34	45
Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	4	10

* Odpowiedzi badanych, którzy są zwolennikami powszechnego obowiązkowego poboru

TABELA 1

		Czy kiedykolwiek odbywał(a) Pan(i) służbę wojskową?			Liczba osób
		Tak	Nie	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	
Ogółem		18	81	1	1030
Płeć	Mężczyźni	36	63	1	492
	Kobiety	1	98	1	538
Wiek	18–24 lata		100		84
	25–34	2	95	2	151
	35–44	8	89	2	201
	45–54	21	78	1	181
	55–64	36	64		150
	65 lat i więcej	28	72		262
Miejsce zamieszkania	Wieś	18	81	0	410
	Miasto do 19 999	18	82		140
	20 000 – 99 999	21	78	1	194
	100 000 – 499 999	17	79	3	160
	500 000 i więcej mieszk.	13	86	1	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	18	82		101
	Zasadnicze zawodowe	32	67	0	225
	Średnie	16	82	1	377
	Wyższe	10	89	1	327
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	8	91	1	157
	Średni personel, technicy	27	70	3	46
	Pracownicy adm.-biurowi	10	84	6	83
	Pracownicy usług	8	92		77
	Robotnicy wykwalifikowani	29	71		104
	Robotnicy niewykwalifik.	26	74		31
	Rolnicy	21	79		36
	Pracujący na własny rach.	19	81		74
	Bezrobotni	18	78	4	18
	Emeryci	24	76		280
	Renciści	36	64		29
	Uczniowie i studenci		100		38
	Zajmujący się domem i inni	7	91	2	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	15	85		146
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	13	86	1	132
	sekt. pryw. poza rolnict.	18	80	2	298
	prywatnym gosp. rolnym	18	82		39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	20	80		110
	Od 2000 do 2999 zł	18	81	1	161
	Od 3000 do 3999 zł	19	81		175
	Od 4000 do 5999 zł	21	78	1	149
	6000 zł i więcej	16	84		88
	Trudno powiedzieć	14	86		157
	Odmowa odpowiedzi	18	78	3	189
Ocena własnych war. mater.	Złe	18	79	3	52
	Średnie	21	78	1	353
	Dobre	16	83	1	624
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	29	71		43
	Raz w tygodniu	18	81	0	343
	1–2 razy w miesiącu	17	83		126
	Kilka razy w roku	19	81	1	257
	W ogóle nie uczestniczy	15	84	1	225
Poglądy polityczne	Lewica	15	85		200
	Centrum	22	78	0	292
	Prawica	20	80	0	360
	Trudno powiedzieć	12	86	2	124

TABELA 2

		Czy kiedykolwiek uczestniczył(a) Pan(i) w przeszkoleniu wojskowym?			Liczba osób
		Tak	Nie	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	
Ogółem		21	78	1	1030
Płeć	Mężczyźni	35	65	1	492
	Kobiety	9	90	1	538
Wiek	18–24 lata	6	93	1	84
	25–34	4	94	2	151
	35–44	8	90	2	201
	45–54	20	79	0	181
	55–64	34	66		150
	65 lat i więcej	39	61		262
Miejsce zamieszkania	Wieś	17	83	0	410
	Miasto do 19 999	20	80		140
	20 000 – 99 999	25	73	1	194
	100 000 – 499 999	24	74	3	160
	500 000 i więcej mieszk.	26	72	1	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	13	87		101
	Zasadnicze zawodowe	29	71	0	225
	Średnie	20	78	1	377
	Wyższe	19	80	1	327
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	14	86	1	157
	Średni personel, technicy	23	74	3	46
	Pracownicy adm.-biurowi	10	84	6	83
	Pracownicy usług	9	91		77
	Robotnicy wykwalifikowani	30	70		104
	Robotnicy niewykwalifik.	14	86		31
	Rolnicy	7	93		36
	Pracujący na własny rach.	18	81	1	74
	Bezrobotni	12	84	4	18
	Emeryci	36	64		280
	Renciści	29	71		29
	Uczniowie i studenci	3	97		38
	Zajmujący się domem i inni	9	89	2	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	15	85		146
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	13	86	1	132
	sekt. pryw. poza rolnict.	19	79	2	298
	prywatnym gosp. rolnym	8	92		39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	15	85		110
	Od 2000 do 2999 zł	18	81	1	161
	Od 3000 do 3999 zł	26	74		175
	Od 4000 do 5999 zł	26	74		149
	6000 zł i więcej	20	79	1	88
	Trudno powiedzieć	18	82		157
	Odmowa odpowiedzi	21	76	3	189
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	68	3	52
	Średnie	19	80	1	353
	Dobre	21	78	1	624
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	35	65		43
	Raz w tygodniu	19	81		343
	1–2 razy w miesiącu	20	80		126
	Kilka razy w roku	21	78	1	257
	W ogóle nie uczestniczy	22	77	1	225
Poglądy polityczne	Lewica	19	81		200
	Centrum	27	73	0	292
	Prawica	22	78	0	360
	Trudno powiedzieć	12	87	2	124

TABELA 3

		Czy chciał(a)by Pan(i) wziąć udział w jakiejś formie przeszkolenia wojskowego?						Liczba osób
		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		5	21	26	45	2	1	1030
Płeć	Mężczyźni	8	24	28	37	2	1	492
	Kobiety	3	18	25	52	2	1	538
Wiek	18–24 lata	5	25	27	35	6	1	84
	25–34	6	24	36	28	3	1	151
	35–44	8	32	23	34	1	2	201
	45–54	7	27	28	37	0	0	181
	55–64	5	14	29	51	1		150
	65 lat i więcej	3	8	19	68	2	0	262
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	19	27	47	1	1	410
	Miasto do 19 999	4	25	25	45	1		140
	20 000 – 99 999	9	15	23	49	2	1	194
	100 000 – 499 999	5	20	26	43	5	2	160
	500 000 i więcej mieszk.	5	32	28	32	1	2	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	1	13	8	77	1		101
	Zasadnicze zawodowe	4	15	31	49	1	0	225
	Średnie	6	21	28	42	3	1	377
	Wyższe	7	27	26	36	2	1	327
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	8	34	28	29		1	157
	Średni personel, technicy	5	43	31	18	4		46
	Pracownicy adm.-biurowi	10	21	33	31	1	4	83
	Pracownicy usług	1	30	39	28	2		77
	Robotnicy wykwalifikowani	11	30	25	31	2		104
	Robotnicy niewykwalifik.	4	11	37	49			31
	Rolnicy	7	17	24	52			36
	Pracujący na własny rach.	3	16	20	55	5		74
	Bezrobotni	6	29	39	23		4	18
	Emeryci	3	8	18	70	1	0	280
	Renciści		16	30	55			29
	Uczniowie i studenci	9	23	25	26	14	3	38
	Zajmujący się domem i inni	5	12	30	52		2	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	7	26	34	32	1	1	146
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	9	28	31	27	4	1	132
	sekt. pryw. poza rolnict.	6	30	25	35	2	1	298
	prywatnym gosp. rolnym	4	15	18	63			39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	4	12	24	60			110
	Od 2000 do 2999 zł	6	19	27	46	1	1	161
	Od 3000 do 3999 zł	6	18	32	42	1	0	175
	Od 4000 do 5999 zł	4	24	26	43	2		149
	6000 zł i więcej	7	28	30	34	1		88
	Trudno powiedzieć	5	25	26	40	4		157
	Odmowa odpowiedzi	6	21	20	48	3	3	189
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	15	16	57	2	3	52
	Średnie	5	16	26	50	1	1	353
	Dobre	5	24	27	41	2	1	624
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	15	18	17	49			43
	Raz w tygodniu	3	16	27	52	1	1	343
	1–2 razy w miesiącu	2	24	33	38	3		126
	Kilka razy w roku	9	22	24	43	1	1	257
	W ogóle nie uczestniczy	5	28	25	38	4	0	225
Poglądy polityczne	Lewica	5	26	23	43	2		200
	Centrum	6	23	28	42	1		292
	Prawica	6	18	27	45	3		360
	Trudno powiedzieć	2	18	23	54	1	2	124

TABELA 4

		Czy kiedykolwiek brał(a) Pan(i) udział w szkoleniach lub ćwiczeniach przygotowujących do udziału w powszechnej samoobronie na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub wojny?			Liczba osób
		Tak	Nie	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	
Ogółem		14	85	1	1030
Płeć	Mężczyźni	20	79	1	492
	Kobiety	9	90	1	538
Wiek	18–24 lata	16	83	1	84
	25–34	10	88	2	151
	35–44	8	90	2	201
	45–54	14	85	1	181
	55–64	17	83		150
	65 lat i więcej	19	81		262
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	89	0	410
	Miasto do 19 999	21	79		140
	20 000 – 99 999	15	84	1	194
	100 000 – 499 999	14	82	3	160
	500 000 i więcej mieszk.	15	84	1	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	3	97		101
	Zasadnicze zawodowe	15	85	0	225
	Średnie	16	82	1	377
	Wyższe	14	84	1	327
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	16	82	1	157
	Średni personel, technicy	32	66	3	46
	Pracownicy adm.-biurowi	6	88	6	83
	Pracownicy usług	9	91		77
	Robotnicy wykwalifikowani	19	81		104
	Robotnicy niewykwalifik.	13	87		31
	Rolnicy	5	95		36
	Pracujący na własny rach.	6	93	1	74
	Bezrobotni	8	88	4	18
	Emeryci	18	82		280
	Renciści	3	97		29
	Uczniowie i studenci	18	82		38
	Zajmujący się domem i inni	6	92	2	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	18	82		146
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	11	87	1	132
	sekt. pryw. poza rolnict.	14	83	2	298
	prywatnym gosp. rolnym	2	98		39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	11	89		110
	Od 2000 do 2999 zł	11	88	1	161
	Od 3000 do 3999 zł	17	83		175
	Od 4000 do 5999 zł	15	84	1	149
	6000 zł i więcej	17	82	1	88
	Trudno powiedzieć	13	87		157
Ocena własnych war. mater.	Odmowa odpowiedzi	15	82	3	189
	Złe	21	76	3	52
	Średnie	14	85	1	353
Udział w prakt. religijnych	Dobre	13	86	1	624
	Kilka razy w tygodniu	22	78		43
	Raz w tygodniu	14	86	0	343
	1–2 razy w miesiącu	11	89		126
	Kilka razy w roku	14	85	1	257
	W ogóle nie uczestniczy	14	85	1	225
Poglądy polityczne	Lewica	15	85		200
	Centrum	13	87	0	292
	Prawica	16	83	1	360
	Trudno powiedzieć	9	90	2	124

TABELA 5

		Czy chciał(a)by Pan(i) wziąć udział w szkoleniu lub ćwiczeniach przygotowujących do udziału w powszechnej samoobronie na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub wojny?						Liczba osób
		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		9	25	27	35	2	1	1030
Płeć	Mężczyźni	11	27	28	31	2	1	492
	Kobiety	7	24	26	39	2	1	538
Wiek	18–24 lata	12	35	27	20	5	1	84
	25–34	11	35	30	19	4	1	151
	35–44	15	32	26	23	1	3	201
	45–54	12	30	30	26	1	1	181
	55–64	4	19	31	44	1	1	150
	65 lat i więcej	4	12	23	59	2	1	262
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	23	30	37	2	1	410
	Miasto do 19 999	6	27	29	37	1		140
	20 000 – 99 999	11	25	22	38	2	1	194
	100 000 – 499 999	10	24	31	30	2	3	160
	500 000 i więcej mieszk.	14	33	22	26	3	3	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	5	10	11	72	2		101
	Zasadnicze zawodowe	5	21	32	41	0	0	225
	Średnie	9	23	32	31	3	2	377
	Wyższe	13	36	23	23	3	2	327
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	14	43	25	14	2	2	157
	Średni personel, technicy	17	40	24	15	4		46
	Pracownicy adm.-biurowi	15	27	31	18	3	6	83
	Pracownicy usług	6	30	40	22	2		77
	Robotnicy wykwalifikowani	14	30	31	23	2		104
	Robotnicy niewykwalifik.	4	28	31	35		4	31
	Rolnicy	9	20	33	38			36
	Pracujący na własny rach.	6	25	23	46			74
	Bezrobotni	6	24	46	21		4	18
	Emeryci	4	11	22	60	2	1	280
	Renciści	4	10	36	47	3		29
	Uczniowie i studenci	15	38	21	12	11	3	38
	Zajmujący się domem i inni	5	20	28	46		2	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	15	30	31	20	3	1	146
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	33	34	17	2	2	132
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	36	24	25	2	2	298
	prywatnym gosp. rolnym	8	15	27	51			39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	4	11	34	49	2		110
	Od 2000 do 2999 zł	7	28	29	34	1	1	161
	Od 3000 do 3999 zł	9	24	31	34	2	0	175
	Od 4000 do 5999 zł	10	35	23	30	1	1	149
	6000 zł i więcej	16	29	31	23	2		88
	Trudno powiedzieć	10	26	26	35	3		157
Odmowa odpowiedzi	8	22	23	37	4	5	189	
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	17	21	46	5	3	52
	Średnie	6	20	29	42	2	1	353
	Dobre	11	29	27	30	2	1	624
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	17	26	31	6		43
	Raz w tygodniu	6	23	27	41	1	1	343
	1–2 razy w miesiącu	4	28	33	32	2		126
	Kilka razy w roku	10	25	27	35	2	1	257
	W ogóle nie uczestniczy	14	31	27	26	2	0	225
Poglądy polityczne	Lewica	13	29	23	31	3	1	200
	Centrum	10	28	28	33	1		292
	Prawica	8	23	30	37	1	0	360
	Trudno powiedzieć	5	23	27	40	2	2	124

TABELA 6

		Jak Pan(i) myśli, czy polskie siły zbrojne powinny składać się:				Liczba osób
		przede wszystkim z armii opartej na powszechnym obowiązkowym poborze	w dużej części z armii zawodowej, ale należałoby zachować również powszechny obowiązkowy pobór	z armii zawodowej, czyli opartej na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu	Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		7	45	42	6	1030
Płeć	Mężczyźni	7	47	42	4	492
	Kobiety	7	43	42	9	538
Wiek	18–24 lata	4	36	50	10	84
	25–34	4	43	48	5	151
	35–44	8	43	46	3	201
	45–54	9	43	42	7	181
	55–64	10	52	33	4	150
	65 lat i więcej	6	46	38	9	262
Miejsce zamieszkania	Wieś	10	43	40	7	410
	Miasto do 19 999	7	50	37	6	140
	20 000 – 99 999	4	42	48	6	194
	100 000 – 499 999	6	49	39	6	160
	500 000 i więcej mieszk.	2	44	49	6	125
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	12	33	34	20	101
	Zasadnicze zawodowe	12	45	36	8	225
	Średnie	7	43	45	5	377
	Wyższe	2	50	46	3	327
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	50	45	2	157
	Średni personel, technicy	8	45	46	2	46
	Pracownicy adm.-biurowi	3	44	44	9	83
	Pracownicy usług	8	44	43	5	77
	Robotnicy wykwalifikowani	15	49	33	2	104
	Robotnicy niewykwalifik.	23	50	19	8	31
	Rolnicy	7	51	37	6	36
	Pracujący na własny rach.	5	39	54	3	74
	Bezrobotni	8	36	40	16	18
	Emeryci	6	47	38	9	280
	Renciści	14	23	46	16	29
	Uczniowie i studenci		36	54	10	38
	Pracuje w:	Zajmujący się domem i inni	10	30	54	6
inst. państw., publicznej		7	50	38	5	146
spółce właścicieli prywatnych i państwa		3	49	43	5	132
sekt. pryw. poza rolnict.		9	44	44	3	298
prywatnym gosp. rolnym			54	41	5	39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	8	36	48	8	110
	Od 2000 do 2999 zł	9	49	35	7	161
	Od 3000 do 3999 zł	9	47	41	3	175
	Od 4000 do 5999 zł	6	50	41	2	149
	6000 zł i więcej	1	45	52	3	88
	Trudno powiedzieć	7	43	39	11	157
	Odmowa odpowiedzi	7	40	44	9	189
Ocena własnych war. mater.	Złe	22	23	38	18	52
	Średnie	9	43	40	8	353
	Dobre	5	47	43	5	624
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	11	50	27	12	43
	Raz w tygodniu	6	50	39	6	343
	1–2 razy w miesiącu	6	46	42	6	126
	Kilka razy w roku	10	38	47	5	257
	W ogóle nie uczestniczy	5	45	45	5	225
Poglądy polityczne	Lewica	6	44	45	6	200
	Centrum	7	49	43	1	292
	Prawica	6	47	43	3	360
	Trudno powiedzieć	9	37	31	23	124

TABELA 7

		Jak Pan(i) myśli, czy powszechnym obowiązkowym poborem powinny być objęte również kobiety?					Liczba osób
		Odpowiedzi badanych, którzy są zwolennikami powszechnego obowiązkowego poboru					
		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		9	31	40	15	4	531
Płeć	Mężczyźni	14	36	36	10	5	265
	Kobiety	5	26	44	21	4	266
Wiek	18–24 lata	6	22	62	7	2	33
	25–34	8	41	32	14	4	71
	35–44	11	32	35	20	2	102
	45–54	14	33	33	13	6	94
	55–64	4	28	49	15	4	93
	65 lat i więcej	10	27	40	17	6	137
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	30	40	18	6	217
	Miasto do 19 999	13	34	37	10	5	80
	20 000 – 99 999	12	33	36	14	4	89
	100 000 – 499 999	8	27	44	17	5	87
	500 000 i więcej mieszk.	16	34	39	11		57
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	8	40	31	18	3	46
	Zasadnicze zawodowe	8	32	41	13	6	128
	Średnie	8	31	45	11	5	188
	Wyższe	12	28	35	21	3	169
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	21	29	30	16	4	83
	Średni personel, technicy	10	37	41	3	9	24
	Pracownicy adm.-biurowi	9	25	39	25	2	39
	Pracownicy usług	5	33	46	16		40
	Robotnicy wykwalifikowani	10	35	38	11	6	67
	Robotnicy niewykwalifik.	6	31	46	12	5	23
	Rolnicy	4	21	42	29	4	20
	Pracujący na własny rach.	2	38	48	11		32
	Bezrobotni		33	28	39		8
	Emeryci	8	26	42	17	7	149
	Renciści		39	37	16	8	11
	Uczniowie i studenci	15	19	59		6	14
	Zajmujący się domem i inni	5	62	22	10		22
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	26	41	18	4
spółce właścicieli prywatnych i państwa		14	31	44	7	3	69
sekt. pryw. poza rolnict.		10	37	33	16	4	158
prywatnym gosp. rolnym		3	25	43	25	4	21
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	3	43	34	18	2	48
	Od 2000 do 2999 zł	5	35	41	14	5	92
	Od 3000 do 3999 zł	8	26	44	18	4	98
	Od 4000 do 5999 zł	12	35	37	12	5	83
	6000 zł i więcej	22	16	38	22	2	40
	Trudno powiedzieć	13	24	47	11	5	79
Ocena własnych war. mater.	Odmowa odpowiedzi	7	34	33	18	7	89
	Złe	9	30	35	8	17	23
	Średnie	7	30	42	15	6	184
Udział w prakt. religijnych	Dobre	11	32	38	16	3	324
	Kilka razy w tygodniu	17	31	32	13	7	26
	Raz w tygodniu	5	32	42	18	4	190
	1–2 razy w miesiącu	9	23	44	15	9	65
	Kilka razy w roku	11	30	39	16	4	122
W ogóle nie uczestniczy	13	37	38	11	1	113	
Poglądy polityczne	Lewica	12	26	46	11	4	99
	Centrum	10	32	34	20	3	164
	Prawica	9	29	42	16	4	192
	Trudno powiedzieć	6	42	39	11	3	57